

INTIMNO SLAVJE OB ODHODU DOSEDANJE GLAVNE UREDNICE

Letos se je zaradi slabega zdravstvenega stanja poslovila od napornega uredniškega dela — glavna urednica Zdravstvenega obzornika med. s. tovarišica **Cita Bole**.

Na višji šoli za zdravstvene delavce smo se v ožjem krogu zbrali njeni bližji sodelavci in se ji zahvalili za vso izredno prizadevnost in delo pri naši strokovni reviji, ki ji je kot prva urednica — s pravo vsebino in kvaliteto — nakazala in utrla pot med številne bralce in naročnike.

Cita Bole ni samo kot medicinska sestra prispevala velikega deleža k napredku poklica in strokovnosti medicinskih sester, temveč je bila uspešna tudi pri iskanju poglobljene vsebine dela našega strokovnega društva, predvsem pa je bila med nami upoštevana kot družbena delavka ter prva in dolgotrajna urednica revije »Medicinska sestra na terenu«, ki jo je od leta 1954 do 1961 izdajal Centralni higienski zavod v Ljubljani. Njeno delo je bilo vselej in povsod delo napredne slovenske žene izrednih človeških kvalitiet, sposobnosti in vdanosti delu, ki ga je prevzela.

Citi Boletovi se za resnično uspešno in pravilno zastavljeno delo pri naši strokovni reviji iskreno zahvaljujemo z željo, da bi še nadalje spremljala razvoj našega glasila in s svojo izvirnostjo tudi v prihodnje sodelovala z nami.

Uredništvo

MEDICINSKA SESTRA JANA BIŽAL-JELENC ODHAJA V POKOJ

Letos na spómrad je odšla v pokoj medicinska sestra Jana Bižal-Jelenc, ki je vrsto let delovala na Goriškem v zdravstvenem domu Nova Gorica.

Prišla je v Novo Gorico leta 1955 kot referentka za zdravstveno varstvo žene in otroka. Takšno delovno mesto je bilo v tedanjih povojnih razmerah zaupano najspodobnejšim medicinskim sestram, saj je bilo treba marsikje zaorati tako rekoč v ledino, postaviti temelje organizaciji in metodi dela, in to največkrat v skromnih, skorajda v nemogočih kadrovskih in finančnih okoliščinah. Še prav posebna naloga teh referentk pa je takrat bila, da napravijo statistično analizo mortalnosti in morbidnosti otrok na področnem terenu, kar naj bi jim bilo za vodilo in osnovo pri sestavljanju letnih delovnih programov. Prav goriški okraj je glede umrljivosti otrok kazal izredno neugodno

sliko in nizko stopnjo zdravstvene zavesti prebivalstva — pač stanje, ki ga je zapustila 23-letna fašistična okupacija.

Sestra Jelenčeva je bila v Novi Gorici organizatorica zdravstvenega varstva žene in otroka, voditeljica patronažne službe in ustanoviteljica strokovne sestrske organizacije.

Pred petnajstimi leti je začela sestra Jelenčeva v Novi Gorici orati neobdelano področje zdravstvenega varstva žene in otroka. Tu je zastavila delo z obsežnim strokovnim znanjem in veliko zavestjo domoljuba, hkrati pa z razumevanjem za težave preprostega človeka. Začela je delati tod kot prva šolana medicinska sestra.

Vsekakor si štejemo v prijetno dolžnost, da lahko ob tej priložnosti predstavimo njen lik medicinske sestre tudi širšemu krogu naših bralcev.

Že ko si je izbrala poklic medicinske sestre in leta 1930 diplomirala na ljubljanski šoli za »zaščitne sestre«, ji poklicno udejstvovanje ni pomenilo zgolj vprašanja za obstoj, temveč vsebino in smisel življenja. Prvi dve leti po diplomi je službovala v Zavodu za socialno in higiensko zaščitno mater in otrok v Ljubljani, od leta 1932 do 1936 pa v Šentvidu nad Ljubljano, kjer je bil ustanovljen prvi dispanzer za otroke zunaj Ljubljane. Leta 1936 je odšla v Maribor z nalogo, da organizira v novo ustanovljenem dečjem domu »štabcijo za dojenčke«. Ko se je poročila, je bila z družino po raznih mestih v Srbiji in upala, da bo našla poklicno zaposlitev, kar ji pa ni uspelo.

Čeprav sta ji življenje v celoti izpolnjevala veselje in skrb za družino, so ji ta leta brez poklicnega udejstvovanja vendarle ostala v trpkem spominu. V Novem Sadu jo je zatekla vojna, zato je z družino zbežala v Slovenijo na Vrhniki, kjer je kljub skromnim sredstvom in slabim življenjskim razmeram vedno našla in oddelila nekaj tudi za internirance in partizane. Tu so jo ljudje poznali kot »gospo inženirjevo«, skoraj nihče pa ni v njenih upoštevanja vrednih nasvetih materam slutil nasvetov zdravstvene delavke — medicinske sestre. Predsednica Antifašistične fronte žena tovarišica Franka Felerjeva je spoznala v njej za takratne čase izredno dragoceno zdravstveno delavko ter jo takoj po osvoboditvi predlagala, da je z drugimi predstavniki nove Jugoslavije odšla na Dunaj, kjer je bilo treba organizirati vse potrebno, da se otroci internirancev in beguncev iz nemških taborišč čimprej vrnejo v domovino.

Ko je končala to delo, je začela v organizaciji AFŽ nakazovati potrebo po ustanovitvi posvetovalnice za otroke, saj je bila obolevnost in umrljivost otrok po vojni na Vrhniki zelo velika. Poleg članic — odbornic AFŽ jo je pri tej zamisli še posebej podprl tamkajšnji zdravnik dr. Zoltan Žekš, ki je sam komaj zmagoval delo zdravnika kurativca na svojem področju. Vendar je s svojo zamisljo za ustanovitev posvetovalnice marsikje naletela tudi na odpor. Kljub vsemu pa sestra Jelenčeva ni obupala. Z izredno požrtvovalnostjo in podporo odbornic AFŽ je bila ustanovljena posvetovalnica, ki je delovala dvakrat na teden, druge dni v tednu pa je sestra obiskovala družine z otroki in predavala po okoliških vaseh. Postavke »honorarji« v proračunu ni bilo. Zdravnik in sestra sta delala brezplačno.

V zvezi z nastankom posvetovalnice na Vrhniki je »Naša žena« v 12. številki leta 1946 objavila članek, v katerem je ob opisu uspešnega napredka te ustanove kot osrednjo osebnost predstavila med. sestro Jelenčevo. V razgovoru z novinarko je ta izrazila vse svoje zadovoljstvo v kratkih besedah: »... tako sem spet zaščitna sestra. Imam sicer svojo družino, vendar moram pomagati tudi našim materam«. — »Po dveh letih brezplačnega dela sem dobila prvi honorar, toda važno je bilo predvsem to, da sem bila zopet pri svojem delu«, mi je zatrdila, ko sva nedavno obujali spomine na tiste povojne čase.

Njeno delo v zdravstveni službi je bilo ves čas posvečeno zdravstvenemu varstvu žene in otroka. Ko je l. 1955 odšla v Novo Gorico, jo je zopet čakalo pionirsko delo v preventivnem zdravstvenem varstvu goriškega okoliša. Vloga medicinske sestre in koncept sodobnega zdravstvenega varstva je bil tod povsem neznan in tuj. Malo je našla razumevanja za svoje delo, za razvijanje patronažne službe, za zdravstveno vzgojo prebivalstva, za pravilno kadrovske zasedbe. Toda kakor marsikje drugod je bil tudi tu sestri v izdatno podporo program Unicefa, po katerem se je začela pri nas uvajati strokovna kadrovska zasedba, metode dela, hkrati pa ustanavljati mreža dispanzerjev ter posvetovalnic za žene in otroke.

Ko je v Novo Gorico prišla zdravnica dr. Vugova, ki je prevzela vodstvo dispanzerja za žene in otroke, je sestra Jelenčeva pri njej naletela na vse razumevanje in priznanje ter vsestransko zaupanje. Svojo dejavnost je usmerila predvsem v zdravstveno vzgojo in patronažno službo. Z ustanovitvijo zdravstvenega doma v Novi Gorici pa je prevzela vodstvo Centra za patronažno službo, kjer je bila ne samo odlična vodilna sestra, ampak tudi vzgojiteljica in topla tovarišica mlajšim sestram, ki so prihajale na nova delovna

mesta. Njen delovni kolektiv patronažnih sester se je polagoma večal, saj je ob njenem odhodu štel 14 medicinskih sester in 21 babic. Uspelo ji je ustvariti dobre delovne pogoje ter vzpostaviti zgledno organizacijo in metode dela. Nedvomno je vdanost poklicnemu delu in ustvarjalna moč sestre Jelenčeve vplivala tudi na njene sodelavke. S svojo občudovanja vredno vztrajnostjo je ob težkih začetkih zdravstvenega varstva žene in otroka na Goriškem vzgojila zdravstvene delavke, ki bodo posnemale njeno požrtvovalnost in zvestobo delu, kakršno terja poklic medicinske sestre.

Sestra Jelenčeva živi v toplem in prijetnem domu v Novi Gorici, posveča veliko ljubezni in pozornosti svoji družini, živi pa lahko v prijetni zavesti in občutku, da si je v letih svojega službovanja pridobila veliko prijateljev ne samo med poklicnimi tovarišicami in sodelavci, temveč tudi veliko iskrenih in hvaležnih prijateljic — med mamicami otrok, ki jih je obiskovala ter jim bila v pomoč, kjer so jo potrebovali.

Sestra Jana, ko si odšla v pokoj, naj ti iskreno povemo, da smo visoko cenili tvoj izredno topli in kulturni odnos do vseh, ki smo te na tvoji delovni poti srečavali in s tabo sodelovali, saj si nam bila vzor medicinske sestre, kakršnih si želimo.

Neža Jarnovič

OB SREBRNEM JUBILEJU REVIE »PRIRODA, ČLOVEK IN ZDRAVJE«

K vrsti obletnic, ki jih letos obhajamo, moramo šteti tudi pomembni jubilej poljudnozdravstvene revije »Priroda, človek in zdravje«.

25 let je minilo, odkar so zdravstveni delavci že v partizanski saniteti začeli misliti, govoriti in poudarjati, kako pomemben je delež, ki ga k reševanju perečih problemov zdravstvene službe prispeva pisana zdravstvenovzgojna beseda. Povojni čas pa je pri sanaciji težkih socialnozdravstvenih razmer še posebej terjal sodelovanje vseh ljudi. Tako se je ob pripravah za organizacijo povojne zdravstvene službe tudi že utrdila misel o izdajanju poljudnozdravstvene revije, ki naj bi jo bralo čimveč ljudi.

Poslanstvo revije, ki ga je že ob začetku nakazal vse doslej njen edini urednik dr. Dušan Reja, je prav gotovo uspelo, saj je po 25 letih obstoja dosegla raven, ki danes celo presega njen prvotni namen — vzgajati široke množice — postala je namreč zanimivo čtivo tudi za zdravstvene delavce. V njej se od strani do strani vrstijo strokovni članki izpod peresa priznanih strokovnjakov — sodelavcev revije, ki so ji nekateri zvesti že lepo število let.

Poleg zares kakovostne vsebine pa odlikuje revijo tudi resnična skrb za lepo in poljudno zdravstveno besedo.

Naše čestitke ob 25-letnem jubileju naj bodo hkrati vabilo medicinskim sestram, da z vso prizadevnostjo izkoristijo sleherno priliko in na revijo opozarjajo varovance zdravstvene službe, saj si bodo z njo pridobile uspešnega pomočnika pri svojem zdravstvenovzgojnem delu.

Reviji »Priroda, človek in zdravje« pa ob pomembnem in lepem delovnem jubileju želimo še mnogo uspešnih obletnic!

N. J.